

Dosarul nr. 2ra-288/20

Prima instanță: Judecătoria Soroca sediul central (jud. G. Tocaiuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

ÎNCHEIERE

19 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de
Valentina Railean

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Valentinei Railean
împotriva Consiliului raional Soroca cu privire la stabilirea cercului bunurilor
confiscate în timpul represiunilor politice, evaluarea bunurilor confiscate și
compensarea valorii averii confiscate în cadrul represiunilor politice

împotriva deciziei din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a
fost respins apelul declarat de Valentina Railean și menținută hotărârea din
18 aprilie 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, prin care acțiunea a fost
respinsă

constată:

La 22 decembrie 2017, Valentina Railean a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Consiliului raional Soroca cu privire la stabilirea cercului
bunurilor confiscate în timpul represiunilor politice, evaluarea bunurilor confiscate
și compensarea valorii averii confiscate în cadrul represiunilor politice.

În motivarea acțiunii a invocat că este fiica lui Nichita Borș, născut în anul
XXXXX și a Mariei Railean.

A relatat că prin hotărârea Sovietului Miniștrilor al RSSM nr. 309 din
28 iunie 1949, Nichita Borș împreună cu membrii familiei au fost evacuați de pe
teritoriul RSSM.

Conform dosarului de deportare nr. 16727, Nichita Borș cu membrii familiei
sale urmau a fi deportați la 6 iulie 1949, dar la momentul executării hotărârii,
ultimii s-au ascuns de agenții statului și nu au fost deportați, dar averea lor a fost
confiscată.

Prin ordonanța Procuraturii RSSM din 13 mai 1991, tatăl ei, Nichita Borș a fost recunoscut victimă a represiunilor politice și reabilitat, iar ulterior, la 7 august 2008, și ea a fost declarată victimă a represiunilor politice și reabilitată.

A menționat că dosarul de deportare nr. 16727 nu conține lista bunurilor confiscate, fiind confiscată toată averea de care părinții ei dispuneau la acel moment, fapt specificat și în ordonanța Procuraturii RSSM din 13 mai 1991.

Prin hotărârea Comitetului Executiv Soroca nr. 10 din 17 august 1994, mama ei, Maria Railean, victimă a represiunilor politice, a fost despăgubită cu suma de 90 de lei.

Ținând cont de prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 8 decembrie 1992 cu modificările și completările ulterioare și Recomandării nr. 60 a Curții Supreme de Justiție, dat fiind faptul că familia lor nu a fost despăgubită integral în baza legii vechi, dânsa s-a adresat cu o cerere către Comisia raională de reabilitare a victimelor represiunilor politice pentru constatarea întregii mase a averii confiscate și recuperarea valorii acesteia, dar i-a fost refuzat pe motiv că există o hotărâre de despăgubire, care a fost executată.

Având în vedere faptul că dosarul de deportare nr. 16727 pe numele tatălui ei, Nichita Borș nu conține date privind bunurile confiscate, iar proba cu martorii o poate face doar în instanța de judecată, a remarcat că este nevoită să se adreseze instanței cu prezenta cerere.

A precizat că, din cuvintele părinților și ale martorilor oculari, la momentul represiunilor familia lor dispunea de următoarele bunuri:

- 8 ha pământ însămânțat cu grâu, porumb, orz și 1 ha viță de vie;
- casă de locuit 12 x 16 m² acoperită cu țiglă;
- sarai/ambar/ 12 x 22 m² acoperit cu șindrilă;
- 4 cai de tracțiune și 2 mânzi;
- 2 boi de tracțiune, 2 vaci cu viței, 3 buhai cu masa de 350 kg fiecare;
- 50 oi, 100 kg brânză de oi;
- 4 porci mari și 8 porci mici;
- 80 de păsări, 5 t grăunțe furaj, 800 kg făină de grâu;
- 1 căruță pentru cai, 1 sanie pentru cai, 1 bricică cu 4 roți;
- 1 car pentru boi, 1 sanie pentru boi;
- 1 cositoare trasă de cai, 1 semănătoare trasă de cai;
- 2 borone trase de cai;
- 2 pluguri trase de cai;
- 1 teasc pentru poamă;
- 30 stupi cu albini, 150 kg de miere;
- 1 mașină de cusut de picior;
- 5 paturi, 12 scaune, 3 dulapuri;
- 4 butoaie de stejar cu volum de 400 l (2 pline cu vin);
- 4 covoare moldovenești, 4 fețe de masă împletite;
- 5 plapume, 16 perne mari;
- 1 sofcă, 3 mese mari deschise.

A evidențiat că prezența acestor bunuri o pot confirma martorii Vasile Lozinschii, Ion Borș, Natalia Borș, toți domiciliați în sat. XXXXX r-nul XXXXX.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 8 decembrie 1992 cu modificările și completările ulterioare, Recomandării nr. 60 a Curții Supreme de Justiție, art. 5, 166-167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, stabilirea cercului bunurilor deținute de familia lui Nichita Borș și Maria Railean la momentul represiunilor politice, evaluarea bunurilor confiscate și compensarea valorii averii confiscate în cadrul represiunilor politice.

Prin încheierea din 14 noiembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost admisă cererea reprezentantului Consiliului raional Soroca, Alina Mărîi privind excepția de tardivitate și respinsă acțiunea ca tardivă.

Prin decizia din 5 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis recursul declarat de Valentina Railean, casată integral încheierea din 14 noiembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, cu restituirea spre rejudecare a problemei soluționate prin încheierea casată în prima instanță în alt complet de judecată, ca temei de casare a încheierii primei instanțe, Curtea de Apel Bălți a reținut depășirea etapei obligatorie și imperativă prevăzută la art. 186¹ CPC și anume că excepția de tardivitate a fost înaintată de către reprezentantul pârâtului la etapa finalizării examinării cauzei în fond și anunțarea pledoariilor, ceea ce în condițiile legii este inadmisibil, or în astfel de situație instanța urma a se expune doar pe fondul cauzei cu pronunțarea soluției corespunzătoare.

Prin hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost respinsă acțiunea ca fiind depusă tardiv.

Prin decizia din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Valentina Railean și menținută hotărârea primei instanțe.

Prima instanță și instanța de apel, având în vedere prevederile art. 12¹ din Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992, au concluzionat că Valentina Railean a omis termenul prevăzut de lege pentru înaintarea cererii privind compensarea valorii bunurilor confiscate în cadrul represiunilor politice, or termenul de 3 ani a început să curgă de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia.

Au menționat instanțele de judecată ierarhic inferioare că la 30 octombrie 2012, Valentinei Railean i-a fost eliberată legitimația seria A-R nr. 092 prin care se confirmă faptul că posesorul acestei legitimații beneficiază de înlesnirile victimelor reabilite ale represiunilor politice comuniste de ocupație.

Totodată, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că Valentina Railean a fost reabilitată la 7 iulie 2008 și a cunoscut despre acest fapt, iar cererea către Comisia raională Soroca a fost înaintată abia la 9 decembrie 2016, adică peste termenul legal prevăzut de lege, în interiorul căruia era în drept să-și revendice drepturile pretinse în calitate de victimă a represiunilor politice.

La 18 decembrie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Valentina Railean a declarat recurs împotriva deciziei din 19 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți,

solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu actele judecătorești contestate, considerându-le nefondate și pasibile de a fi casate, deoarece instanțele de judecată ierarhic inferioare neîntemeiat au aplicat prescripția cazului din speță, preluând astfel poziția intimatului, au aplicat legea care nu trebuia să fie aplicată și au interpretat în mod eronat legea.

A considerat că prevederile legale invocate de intimat și instanțele de judecată ierarhic inferioare nu sunt aplicabile cazului, or mama ei, victimă a represiunilor politice, a fost despăgubită cu suma bănească de 90 de lei, deci nu pentru prima oară se înaintează o cerere de despăgubire.

A remarcat că scopul urmărit de ea prin înaintarea prezentei cereri de chemare în judecată a fost despăgubirea integrală a părinților săi și a ei ca victime a represiunilor politice.

A subliniat că prescripția poate fi invocată de pârât doar în cazul depunerii pentru prima oară a cererii de despăgubire.

Totodată, a evidențiat că la adresarea ei, Comisia raională de reabilitare a victimelor represiunilor politice i-a respins cererea pe motiv că există o hotărâre de despăgubire care a fost executată, iar legea permite persoanelor care nu au fost despăgubite integral în baza legii vechi să ceară repararea prejudiciilor în partea în care consideră că sunt îndreptățiți.

A obiectat că la adoptarea hotărârilor contestate instanțele nu au ținut cont de explicațiile date de Curtea Supremă de Justiție în Recomandarea nr. 60 cu privire la restituirea averii confiscate victimelor supuse represiunilor politice, potrivit cărora atât timp cât decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensațiilor nu a fost executată sau în cazul în care cetățenii nu au fost despăgubiți integral în baza legii vechi, ultimii pot cere restituirea bunurilor confiscate sau recuperarea valorii acestora.

Interpretarea și aplicarea eronată a legii de către prima instanță și instanța de apel au dus la soluționarea greșită a cauzei și la încălcarea gravă a drepturilor ei.

La 16 ianuarie 2020, în adresa intimatului Consiliul raional Soroca a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Valentina Railean, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 188), fiind recepționată de către intimat la data de 21 ianuarie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 189).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 23 octombrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 164), fiind recepționată de recurentă la 28 octombrie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 166).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 18 decembrie 2019 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Valentina Railean, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Valentina Railean, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența

probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Valentina Railean urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Valentina Railean.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Mariana Pitic

Nicolae Craiu